

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

В ОБЛАСТ БУРГАС ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото от Националния статистически институт наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността

По данни от изследването, през 2018 г., в област Бургас линията на бедност е 372.92 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 22.7% от населението на областта.

1. Основни индикатори за бедност в област Бургас

	2014	2015	2016	2017	2018
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	318.3	315.3	321.8	365.6	372.9
Относителен дял на бедните - % от населението	21.1	21.2	20.5	25.7	22.7
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери - % от населението	39.9	41.0	43.6	48.0	44.9
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	25.4	26.3	26.4	31.6	29.6
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	7.2	8.7	6.7	8.8	5.8
Неравенство в разпределението на дохода <i>Коефициент на Джини</i>	34.2	38.9	34.7	38.2	31.8

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за областта се увеличава с 2.0%, докато общо за страната остава непроменен, а относителният дял на бедното население в областта намалява с 3.0 процентни пункта. В област Бургас относителният дял на бедност при мъжете е 20.6%, а при жените - 24.7%. Разликата в равнището на бедност между двата пола е 4.1 процентни пункта при 3.0 процентни пункта за страната (мъже - 20.4% и жени - 23.4%). В сравнение с 2017 г. в област Бургас делът на бедните при мъжете намалява с 3.2 процентни пункта, а при жените - с 2.8 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2018 г. в област Бургас показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери, равнището на бедност се повишава от 22.7% до 29.6%, или с 6.9 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 44.9%, или с 22.2 процентни пункта.

През 2018 г. най-висок размер на линия на бедност има област София (столица) - 513 лв., с равнище на бедност 20.1%, а с най-нисък размер на линията на бедност са областите Монтана - 240 лв. и Пазарджик - 239 лв. с равнище на бедност - съответно 26.2 и 21.8%. През 2018 г. област Бургас се нарежда на 4-то място в страната по размер на линия на бедност - 373 лв след област Варна (383 лв.) и преди област Пловдив (369 лева). През 2017 г. областта е

била на 8-мо с 366 лева.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги (табл. 2).

2. Показатели за материални лишения през 2018 година в област Бургас

Въпроси към домакинството, свързани с ограничения	Лица с ограничения - бр.	Относителен дял от населението- %
1. Имало ли домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: - Заем за покупка на жилището, в което живее домакинството - Наем за жилището, в което живее домакинството - Текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) - Вноски за погасяване на кредити	150 059	36.4
2. Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	166 069	40.3
3. Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	131 843	32.0
4. Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	162 092	39.3
5. Притежава ли домакинството телефон (вкл. мобилен)	16 973	4.1
6. Притежава ли домакинството цветен телевизор	6 703	1.6
7. Притежава ли домакинството автоматична перална машина	35 532	8.6
8. Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	63 221	15.3
9. Ограничават ли се домакинството при отоплението на жилището поради недостиг на средства	142 043	34.4

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на почивката извън дома (40.3%) и възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (39.3%). Успоредно с това 4.1% от лицата не могат да си позволят телефон, вкл. мобилен, 1.6% - цветен телевизор, 8.6% - автоматична пералня, а 32.0% - потребление на месо, пиле или риба всеки втори ден. Лицата в домакинствата в област Бургас изпитват затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището с 36.4%, а 34.4% се ограничават при отоплението на жилището си.

През 2018 г. 25.0% от населението на област Бургас живее с материални лишения и намалява прямо предходната година със 7.9 процентни пункта.

3. Население, живеещо с материални лишения, по пол за страната и в област Бургас

	2014	2015	2016	2017	2018
Общо за страната	33.1	34.2	31.9	30.0	20.9
Мъже	31.7	33.0	30.4	28.8	19.4

Жени	34.3	35.3	33.4	31.1	22.3
Област Бургас	38.6	39.4	37.1	32.9	25.0
Мъже	38.1	39.5	35.8	31.7	23.4
Жени	39.1	39.3	38.4	34.0	26.4

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). През 2018 г. в област Бургас относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 21.0%, а за 4.7% от децата нито една потребност не може да бъде удовлетворена поради финансови причини.

През 2018 г. 74.3% от децата живеят без материални лишения.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели.

Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че в област Бургас през 2018 г. 149.0 хил. лица, или 36.1% се нуждаят от специални грижи за преодоляване на бедността, социалното неравенство и изключването от активна трудова дейност (табл. 4). Стойността на показателя намалява с 5.6 процентни пункта спрямо 2017 година.

4. Население в риск от бедност или социално изключване за страната и за област Бургас

	2014	2015	2016	2017	2018
Общо за страната					
Брой лица - хиляди	2908.6	2981.7	2890.3	2766.6	2315.2
Процент от населението	40.1	41.3	40.4	38.9	32.8
Мъже					
Брой лица - хиляди	1370.6	1386.4	1341.7	1286.8	1057.7
Процент от населението	38.8	39.5	38.5	37.2	30.8
Жени					
Брой лица - хиляди	1538.1	1595.3	1548.6	1479.8	1257.4
Процент от населението	41.3	43.0	42.1	40.4	34.6
Област Бургас					
Брой лица - хиляди	171.3	179.0	181.5	172.2	149.0
Процент от населението	41.2	43.1	43.9	41.7	36.1
Мъже					
Брой лица - хиляди	79.8	85.5	84.0	80.6	70.0
Процент от населението	40.2	42.4	41.7	40.2	35.0

Жени					
Брой лица - хиляди	91.5	93.5	97.6	91.6	79.0
Процент от населението	42.1	43.7	45.9	43.1	37.2

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 300 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2018 г. включва 8 696 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност - за изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали - за пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и

брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло 1, вторият възрастен на 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Повече информация и данни за индикаторите за бедност и социално включване са достъпни в Информационна система „Инфостат“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=44) и на сайта на НСИ, раздел „Социално включване и условия на живот“ (<http://www.nsi.bg/node/8252/>)

[1] Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.